

Presenting Paradigmatic Model of the Characteristics of the Paralympic Athlete's Aptitude Development Environment

Sahar Mahmodi¹, Rokhsareh Badami^{1*}

¹ Department of Motor Behavior, Faculty of Sports Sciences, Islamic Azad University, Isfahan branch (Khorasgan), Isfahan, Iran.

Received: 2022/08/23

Accepted: 2022/10/19

Original Research

Abstract

Objective: When it comes to identifying and developing talent in sports for athletes with disabilities, it is important to note that high-performance sports for disabled people are fundamentally different from those of non-disabled people in terms of discovering and developing new talents. Extraordinary performances and success in sports for the disabled and providing an environment for the development of their talents such as non-sports for the disabled is simply not possible and the success or failure of sports depends on factors such as economic, social and human resources in a country. The present study aimed to provide a paradigm model of the characteristics of the talent development environment of Paralympic athletes.

Methodology: This research was carried out in the framework of a qualitative approach and by applying the data research method of the foundation. Participants in this study were physical education and sports science specialists, Paralympic and world champion athletes and disabled sports coaches who were selected by purposive and theoretical sampling for semi-structured interviews. The interviews continued until the theoretical saturation stage. Data were analyzed simultaneously with data collection using Strauss and Corbin method. The acceptability of the data was confirmed based on 5 criteria.

Results: The results showed that 15 main categories and 76 subcategories in the form of 6 dimensions of the paradigm model: 1- Causal causes including 4 categories: individual, cultural, economic and social factors; 2- The main phenomenon including 1 category: a special approach to cultivating sports talent for the disabled; 3- Strategy including 2 categories: management system design, process-oriented strategy; 4- Ground characteristics including 3 categories: planning, support, supportive background; 5- The intervener including 2 categories: infrastructural factors, environmental factors; 6- Outcome including 3 categories: successful disability, championship, development of sports abilities of the disabled; The paradigm model was the characteristics of the talent development environment of Paralympic athletes.

Conclusion: The integration of categories based on their relationships within the context of the talent development environment of paralympic athletes forms a paradigm model reflecting the pattern of managers involved in the talent development environment of Paralympic athletes.

Keywords: sport, disabled, environment, talent development, paradigm mode

ارائه مدل سیستماتیک ویژگی‌های محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک

سحر محمودی^۱، رخساره بادامی^{۱*}

^۱ گروه رفتار حرکتی، دانشکده علوم ورزشی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۵/۰۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۸/۲۸

چکیده

هدف: هنگامی که با مسأله شناسایی و رشد استعدادها در ورزش برای ورزشکاران معلول روبه‌رویم، ضروری است این موضوع را مورد توجه قرار دهیم که ورزش‌های معلولان با کارایی زیاد به لحاظ کشف و رشد استعدادها، اساساً با ورزش افراد سالم متفاوت است. عملکرد فوق‌العاده و موفقیت در ورزش معلولان و مهیا کردن محیطی برای پرورش استعدادها همانند ورزش غیرمعلولان به سادگی امکان‌پذیر نیست و موفقیت یا عدم موفقیت ورزشی به عوامل اقتصادی، اجتماعی و منابع انسانی کشور بستگی دارد. پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل سیستماتیک ویژگی‌های محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک انجام شده است.

روش‌شناسی: این پژوهش در چارچوب رویکرد کیفی و با به کارگیری روش تحقیق داده‌بنیاد انجام گرفته است. شرکت‌کنندگان در این پژوهش، متخصصان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، ورزشکاران قهرمان پارالمپیک و جهانی و مربیان ورزش معلولان بودند که به صورت نمونه‌گیری هدفمند و نظری برای مصاحبه نیمه‌ساختار یافته انتخاب شدند و مصاحبه‌ها تا مرحله اشباع نظری ادامه یافت. داده‌ها به طور همزمان با جمع‌آوری اطلاعات با استفاده از روش استراس و کوربین تحلیل و مقبولیت داده‌ها براساس ۵ معیار تأیید شد.

یافته‌ها: نتایج گویای آن است که ۱۵ مقوله اصلی و ۷۶ مقوله فرعی در قالب ابعاد ۶ گانه مدل سیستماتیک شامل ۱- موجبات علی شامل ۴ مقوله: عوامل فردی، فرهنگی، اقتصادی و جامعه؛ ۲- پدیده اصلی شامل ۱ مقوله: رویکرد ویژه پرورش استعداد ورزش معلولان؛ ۳- راهبرد شامل ۲ مقوله: طراحی نظام مدیریت، راهبرد فرایندمحور؛ ۴- ویژگی‌های زمینه‌ای شامل ۳ مقوله: برنامه‌ریزی، حمایت، بستر حمایتی؛ ۵- مداخله‌گر شامل ۲ مقوله: عوامل زیرساختی، عوامل محیطی؛ ۶- پیامد شامل ۳ مقوله: معلولیت موفقیت‌آمیز، قهرمانی، توسعه توانایی‌های ورزش معلولان؛ ویژگی‌های محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک را تشکیل می‌دهند.

نتیجه‌گیری: یکپارچه‌سازی مقوله‌ها بر مبنای روابط موجود بین آن‌ها حول محور محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک، شکل‌دهنده مدل سیستماتیک است که الگوی مدیران درگیر در محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک را منعکس می‌کند.

واژه‌های کلیدی: ورزش، معلولان، محیط، پرورش استعداد، مدل سیستماتیک

مقدمه

در سال‌های اخیر ورزش معلولان در سطوح زیاد رقابتی در کانون توجه قرار گرفته و اگرچه در گذشته به آن توجه کمی می‌شده، در حال حاضر توجه مسئولان را به خود جلب کرده است (Cashman et al, 2008) زیرا عملکردهای فوق‌العاده و موفقیت در ورزش معلولان نیز همانند ورزش غیر معلولان شانس و تصادفی نیست و می‌تواند نتیجه تمرین در محیطی مناسب باشد (Alizadeh et al, 2021).

یکی از حیطه‌های مورد علاقه و بحث‌برانگیز پژوهشگران ورزشی، تعیین سهم نسبی ذات (ژنتیک) در مقابل تربیت برای رسیدن به خبرگی^۱ است. ذات، به زمینه‌های ژنتیکی فرد اشاره دارد که بر توان فرد در حوزه‌ای خاص تأثیر می‌گذارد (Singer et al, 1999)؛ درحالی‌که تربیت به تمرین و عوامل زیست محیطی اشاره دارد. گزارشها در مورد میزان تمرین خبرگان نشان داده خبرگی، نتیجه مبادرت طولانی‌مدت نظام‌مند به تمرین است (Surya et al, 2012; Diogo & Gonçalves, 2014; Tan & Low, 2014; Huttermann et al, 2014) بررسی عوامل زمینه‌ای و زیست‌محیطی نیز نشان داده که عوامل بیرونی و زیست‌محیطی بر پیشرفت ورزشی تأثیر دارد (Baker & Horton, 2005; Martindale et al, 2007; Martindale et al, 2004; Gagne, 2003). سهم نسبی این عوامل برای موفقیت ورزشی، هنوز در حاله‌ای از ابهام است (Baker & Davids, 2007). بر همین اساس بلوم دیدگاه خود را در بحث طبیعت-تربیت به وضوح بیان کرد. به اعتقاد او با وجود ویژگی‌های اولیه در صورتی که فرآیند تشویق، آموزش، تمرین و تربیت وجود نداشته باشد، هیچ کس به سطوح عالی ظرفیت نخواهد رسید (Vaez Mousavi & Mosayebi, 2007)؛ بنابراین پژوهش‌های امروزی با تغییر رویه به جای شناسایی استعداد که فرایندی نفس‌گیر و گاهی بدون نتیجه مطلوب است، به دنبال کشف محیط مناسب برای پرورش و توسعه استعدادند (Henriksen et al, 2010).

از آنجا که در این پژوهش تمرکز بر نقش محیط است از دورنمایی رفتاری روان‌شناختی به استعداد نگریسته شده است؛ بر این اساس استعداد ورزشی، یک‌سری ویژگی‌ها، توانایی‌ها و مهارت‌های رشدیافته براساس پتانسیل ذاتی، تمرینات چند ساله، رقابت و برخورد متقابل با محیط می‌باشد. همچنین رشد استعداد ورزشکار می‌تواند فرآیندی از تبدیل پتانسیل ذاتی به کیفیت‌ها، توانایی‌ها و مهارت‌های عملکردی باشد که در طول سال‌های تمرین، تجربه و رقابت از طریق تعامل با محیط‌های ورزشی و غیرورزشی بدست می‌آید (Gledhill et al, 2017). با مشخص شدن عوامل محیطی در رشد، محققان به شناسایی عوامل محیطی مؤثر در رشد استعداد پرداختند و عواملی چون خانواده (Carlson & Vagen, 1991; Gulbin et al, 2010)، ارتقاء دانش مربیان (Ghanbari et al, 2021)، پوشش رسانه‌ای گسترده (Alizadeh et al, 2021; Baker & Horton, 2004)، وضعیت اجتماعی و اقتصادی (Gagne, 2003)؛ (Hossein et al, 2019) و شرایط و صلاحیت مربیگری (Martindale et al, 2005; Ford et al, 2020)، نگرش و آگاهی، افزایش انگیزه و علاقه (Taher Zadeh, 2020) عوامل روان‌شناختی (Alizadeh et al, 2021; Steinhardt et al, 2021)، شناسایی بازیکنان در سنین پایین و کشف و شناسایی استعداد (Massey & Whitley, 2020; Kalan et al, 2020)، را به عنوان عوامل تأثیرگذار در محیط پرورش استعداد شناسایی شده‌اند.

باین حال، اکثر این مطالعات به واکاوی محیط خرد (مانند مربیان، والدین و همسالان) پرداخته‌اند و از واکاوی محیط کلان (مانند فرهنگ ملی، سیاست‌گذاری‌ها، رسانه و سیستم‌های ورزشی) که می‌تواند اثر قابل ملاحظه‌ای بر پرورش استعداد داشته باشد، مغفول مانده‌اند (Westermarck, 2016).

به اعتقاد وسترمارک و هنریکسون برای توصیف جامع محیط پرورش استعداد باید از رویکرد جامع زیست‌محیطی بهره برد (Henriksen et al, 2010; Westermarck, 2016). از نظر رویکرد جامع زیست‌محیطی، محیط از ساختارهای مختلفی تشکیل شده که هر کدام از این ساختارها و لایه‌ها به گونه‌ای قدرتمند بر پرورش فرد تأثیر می‌گذارند. این ساختارها عبارتند از ریزسیستم، میان‌سیستم، برون‌سیستم و کلان‌سیستم (Bronfenbrenner & Morris, 2007) بر مبنای رویکرد جامع زیست‌محیطی، برای شناسایی جامع محیط استعداد ورزشی باید همه ساختارهای محیط اعم از ریزسیستم، میان‌سیستم، برون‌سیستم و کلان‌سیستم مد نظر قرار گیرد (Henriksen et al, 2010; Westermarck, 2016). هنریکسون، با عنایت به رویکرد جامع زیست‌محیطی اذعان کرد که فرهنگ یکی از ابعاد کلان سیستم است که در محیط پرورش استعداد نقش بازی می‌کند. به اعتقاد هنریکسون، فرهنگ در محیط پرورش استعدادها و ورزشی به عوامل مادی (مانند استادیوم‌ها، ساختمان‌ها و یا لباس‌ها) و غیرمادی (مانند ارزش‌ها، باورها، شیوه زندگی و الگوهای تعاملی) اطلاق می‌شود (Henriksen et al, 2010). علاوه بر هنریکسون، وسترمارک نیز با توجه به بخش‌هایی از نظریه اجتماعی فرهنگی ویگوتسکی بر اهمیت فرهنگ در محیط پرورش استعداد تأکید کرد و همچنین با در نظر گرفتن این احتمال که تفاوت‌های فرهنگی در فرآیند اکتساب خبرگی ممکن است تأثیرگذار باشد (Westermarck, 2016; Mshelia, 2000). بر این اساس به نظر می‌رسد، برای شناسایی موانع و تسهیل‌کننده‌های موجود در محیط پرورش استعداد نیاز به مطالعه در همان محیط بوم فرهنگی باشد.

اکثر این مطالعات بر روی ورزشکاران سالم انجام شده و تعداد انگشت‌شماری از آنها به مطالعه بر روی معلولان پرداخته‌اند. به عنوان نمونه لمز، دهقان‌سای، واتی و بیکر با استفاده از پرسشنامه تاریخیه تکاملی ورزشکاران هوپ‌وود (۲۰۱۲) تاریخچه تمرینی و سوابق ورزشی بازیکنان بسکتبال با ویلچر را سنجیدند و به این نتیجه رسیدند که هر چند ممکن است شباهت‌هایی بین تاریخچه تمرینی افراد سالم و معلول وجود داشته باشد ولی تفاوت‌های آشکاری نیز وجود دارد (Lemez et al, 2017; Hopwood, 2012)؛ به عنوان مثال خبرگان دارای معلولیت چون خبرگان سالم زمان زیادی را صرف تمرین سنجیده می‌کنند اما سن شروع ورزش یا آغاز تمرینات سنجیده در آنها دیرتر است (Dieffenbach & Statler, 2012). عواملی چون زیرساخت‌های ورزشی (Ghorbani, 2020)؛ حمل و نقل آسان و دسترسی به تجهیزات برای معلولان مهم‌تر از افراد سالم است. با توجه به اینکه بر اهمیت حمایت والدین و جامعه در گروه افراد سالم در پژوهش‌ها تأکید شده است (Yazdanparast, Badami, 2022; Azam Nezami et al, 2022). اما به نظر می‌رسد حمایت خانواده، دوستان و مربیان ممکن است برای افراد معلول مهم‌تر باشد (Bailey, 2008).

با توجه به پژوهش‌های انجام گرفته در ایران پژوهشی مبنی بر ارائه مدل سیستماتیک ویژگی‌های محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک انجام نگرفته است. همچنین درک و تحلیل این تحولات و مبانی نیازمند مطالعاتی با پشتوانه‌های نظری قوی و مبتنی بر اتخاذ رویکردی سیستماتیک و منسجم است. بر این اساس پژوهش حاضر درصدد است با استفاده از رویکرد سیستماتیک و روش تحلیل نظریه داده‌بنیاد به واکاوی ویژگی‌های محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک بپردازد. به‌طور خاص، این پژوهش تلاش دارد به دنبال پاسخ به این سؤال باشد: محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک، دارای چه ویژگی‌های است؟

روش‌شناسی پژوهش

این تحقیق از نوع کیفی بود و با رویکرد استقرایی انجام شد. پژوهش از نظر جهت‌گیری، به دلیل این که به دنبال شناسایی و تبیین ویژگی‌های محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک بود، بنیادی و از آن جا که درک عمیقی

از موضوع وجود نداشت، به لحاظ ماهیت، اکتشافی بود. از آن جا که مطالعه حاضر بر شکل دهی چارچوب مفهومی یا تدوین تئوری، تأکید و نیاز به آشکارسازی دانش ضمنی استفاده نمود. به "نظریه داده‌بنیاد" خبرگان در این حوزه داشت، از استراتژی عبارت دیگر، نیل به این هدف نیازمند فنونی است که به کمک آن بتوان داده‌های جمع آوری شده را سازماندهی، تنظیم و تحلیل کرد و به ارایه نظریه مبتنی بر واقعیت دست یافت. این نوع نظریه، نظریه داده‌بنیاد نامیده می شود (Mohammadpour, 2009). نمونه گیری تحقیق مطابق با روش‌های کیفی، به صورت هدفمند بود. مشارکت کنندگان بر اساس روش گلوله برفی انتخاب شدند و متشکل از هفت ورزشکار پارالمپیک، دو مربی ویژه معلولان و سه متخصصین رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی بودند. تمامی بازیکن ها اعضای تیم ملی و تجربه شرکت در مسابقات پارالمپیک را داشتند. شرکت کنندگان در رشته‌های (به عنوان مثال والیبال، تیراندازی با کمان، وزنه برداری، پرتاب دیسک) و دامنه سنی ۱۸ تا ۵۰ سال بودند. در بخش نتایج مصاحبه شونده‌گان با شماره‌های PL - PA مشخص شده اند (به طور مثال: PE10 نشان دهنده نکته کلیدی دهم در مصاحبه شماره پنجم است (جدول ۱-)).

جدول ۱. نمونه ای از مفاهیم استخراج شده و کدهای باز

ردیف	مفاهیم استخراج شده	کدگذاری باز
PL1	مهمترین قسمتش بحث محیطی که ما داریم یعنی در صورتی که همه شرایط فراهم باشه و محیط مناسب نباشه اتفاق نمیافته.	بستر محیطی مناسب
PL2	تو افراد عادی شناسایی استعداد حرف اول را میزنه که فرد هدایت کامل بشه ولی توی	محدودیت‌های معلولان،
PL3	افرادی که دچار معلولیت هستند زیاد این شناسایی کار نمیکنه چرا، چون یک معلولیت‌های دارند یک محدودیت‌هایی دارند اگر محیط فراهم باشه میتونن آنها رشد پیدا کند	بستر محیطی مناسب رشد
PL4 PL5 PL6	یکی از عواملی که میتونه این فرآیند را کند بکنه عوامل محیطی مثل نبود تجهیزات، سالن، وسایل تخصصی، مربیان و از همه مهم تر اطلاعات والدین	تجهیزات و اماکن ورزشی، مربی متخصص، والدین آگاه
PL7	اینکه تمام آنها در دل چیزی قرار داره تحت عنوان انگیزه خود فرد، تا فردی نیروی محرکه درونی را نداشته باشه هیچ کدوم از این اتفاق نمی افتد.	انگیزه درونی

جهت اجرای مطلوب مصاحبه‌ها، همگی توسط شخص محقق صورت پذیرفت. بدین منظور در مجموع ۱۲ مصاحبه نیمه‌ساختاریافته صورت گرفته است. مصاحبه‌ها (بین ۳۰ دقیقه تا ۱:۳۰ دقیقه) با رضایت آگاهانه و کسب اجازه از مشارکت کنندگان ضبط شدند. تا با مرور چندباره گفتگوها، تحلیل و بررسی دقیق‌تری نسبت به دیدگاه‌های طرح شده مشارکت کنندگان انجام شود. و به آن ها اطمینان داده شد که در هنگام انتشار نتایج، کلیه اطلاعات فردی محرمانه باقی خواهد ماند و بر خروج آزادانه در هر مرحله از مطالعه به دلیل عدم تمایل به ادامه همکاری تأکید گردید. سؤالات اولیه مصاحبه‌ها بر اساس مبانی نظری، تجربه و پیشینه پژوهشی موضوع، طراحی و پس از تأیید متخصصان این حوزه اجرا گردید. و در ادامه تمامی مصاحبه‌ها کلمه به کلمه به صورت مکتوب پس از هر مصاحبه پیاده‌سازی شد. تحلیل داده ها بر اساس روش پیشنهادی استروس و کربین (Danaeifard & Emami, 2007; Corbin & Strauss, 2014). بعد از اولین مصاحبه انجام شد. منجر به تولید مفاهیم و ایجاد سؤالات جدید و در نتیجه، کسب اطلاعات بیشتر گردید. این فرایند به صورت چرخه ای و تا نقطه اشباع داده ها ادامه یافت. لازم به ذکر است که اشباع نظری پس از مصاحبه با ۱۹ نفر حاصل شد، اما جهت اطمینان بیشتر، ۹ مصاحبه دیگر نیز انجام گرفت.

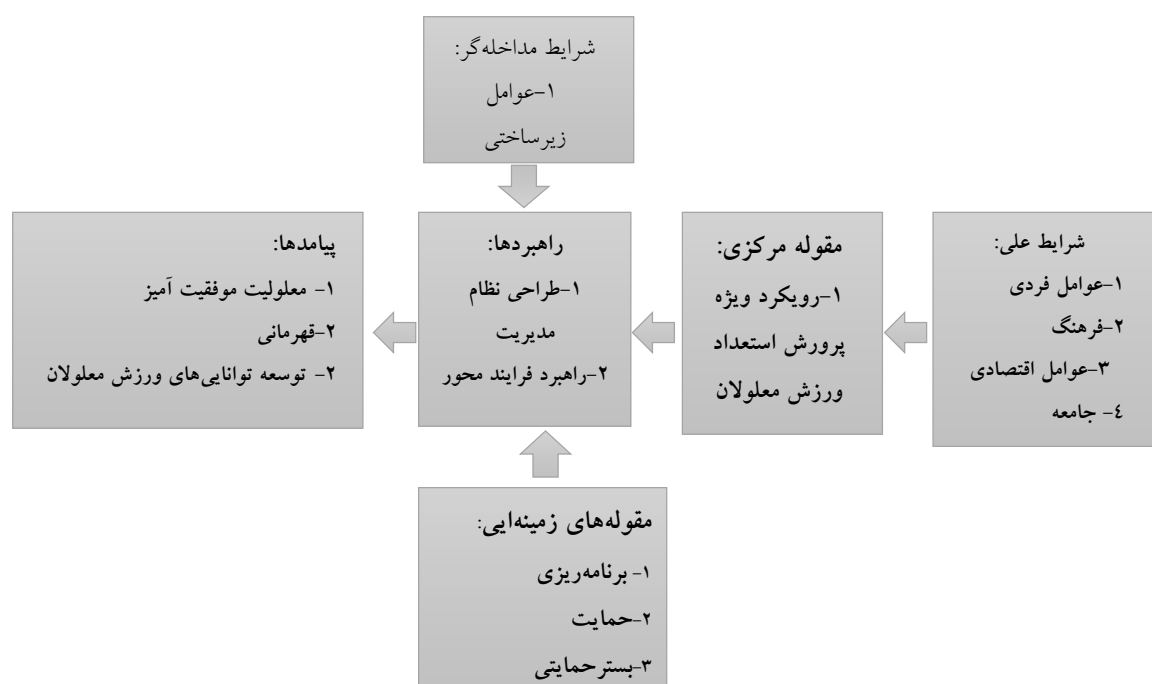
فرایند تحلیل شامل سه نوع کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی (Glaser, 2005) بود. برای سنجش روایی این پژوهش، گزارش پایانی فرایند تحلیل داده‌ها و مقوله‌های حاصل شده، به همراه متن مصاحبه برای چهار نفر از مصاحبه‌شوندگان فرستاده شد و از نظرات آن‌ها در کدگذاری‌ها و طراحی الگو استفاده شد که این روند حدود سه ماه به طول انجامید. همچنین فرایند کدگذاری‌ها توسط ۳ نفر از اساتید صاحب‌نظر که خود عضو گروه مصاحبه نبودند، بررسی و پیشنهادات آن‌ها در تدوین مدل استفاده گردید. پژوهشگر به منظور سنجش پایایی ابزار کیفی، دو مصاحبه آزمایشی ترتیب داد و پس از تحلیل نتایج و سپس مقایسه با اهداف و سؤالات پژوهش، اصلاحاتی در سؤالات و اولویت‌بندی پرسش‌ها داده شد تا باعث افزایش دقت ابزار پژوهش شود.

یافته‌های پژوهش

در جدول ۲، اطلاعات دموگرافیک مصاحبه‌شوندگان پژوهش حاضر ارائه شده است. نتایج تحلیل داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه بر اساس نتایج شکل (۱)، ارایه مدل سیستماتیک ویژگی‌های محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک، متشکل از ۱۵ مقوله اصلی و ۷۶ مقوله فرعی در قالب ابعاد ۶ گانه مدل سیستماتیک شامل: ۱- موجبات علی شامل ۴ مقوله: عوامل فردی، فرهنگی، اقتصادی و جامعه؛ ۲- پدیده اصلی شامل ۱ مقوله: رویکرد ویژه پرورش استعداد ورزش معلولان؛ ۳- راهبرد شامل ۲ مقوله: طراحی نظام مدیریت، راهبرد فرایند محور؛ ۴- ویژگی‌های زمینهای شامل ۳ مقوله: برنامه‌ریزی، حمایت، بستر حمایتی؛ ۵- مداخله‌گر شامل ۲ مقوله: عوامل زیرساختی، عوامل محیطی؛ ۶- پیامد شامل ۳ مقوله: معلولیت موفقیت آمیز، قهرمانی، توسعه توانایی‌های ورزش معلولان بود. مراحل تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها در ادامه آمده است.

جدول ۲. مشخصات جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در پژوهش

ردیف	جنسیت	مدرک تحصیلی	سابقه فعالیت	مصاحبه شونده
مصاحبه شونده (۱)	زن	کارشناس تربیت بدنی علوم ورزش	۱۶ سال	مری معلولان
مصاحبه شونده (۲)	زن	کارشناس تربیت بدنی علوم ورزش	۱۳ سال	ورزشکار قهرمان
مصاحبه شونده (۳)	زن	کارشناس تربیت بدنی علوم ورزش	۱۱ سال	مری معلولان
مصاحبه شونده (۴)	مرد	دیپلم	۹ سال	ورزشکار قهرمان
مصاحبه شونده (۵)	زن	دیپلم	۹ سال	ورزشکار قهرمان
مصاحبه شونده (۶)	مرد	دکتری تربیت بدنی علوم ورزش	۳۰ سال	مدیر کل اداره ورزش و جوانان (متخصصین)
مصاحبه شونده (۷)	مرد	دیپلم	۶ سال	ورزشکار قهرمان
مصاحبه شونده (۸)	مرد	دیپلم	۵ سال	ورزشکار قهرمان
مصاحبه شونده (۹)	زن	کارشناس مترجمی زبان	۱۴ سال	ورزشکار قهرمان
مصاحبه شونده (۱۰)	مرد	کارشناس تربیت بدنی علوم ورزش	۱۵ سال	ورزشکار قهرمان
مصاحبه شونده (۱۱)	مرد	دکتری تربیت بدنی علوم ورزش	۳۰ سال	عضو هیات علمی دانشگاه (متخصصین)
مصاحبه شونده (۱۲)	مرد	دکتری تربیت بدنی علوم ورزش	۲۰ سال	عضو هیات علمی دانشگاه (متخصصین)

شکل ۱. مدل سیستماتیک ویژگی‌های محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک

عوامل فردی، فرهنگی، اقتصادی و جامعه

در این تحقیق عوامل فردی، فرهنگی، اقتصادی و جامعه؛ مقوله‌های عوامل علی در محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک نام برده شد. با توجه به نتایج به دست آمده: ۱-عوامل فردی: احساس نیاز کردن، سلامت جسمانی و روانی ورزشکار، تلاش و اراده، انگیزه و علاقه شخصی، الگوگیری از قهرمانان، خودباوری، توکل، استقلال و مدیریت زندگی، تفاوت‌های فردی معلولان. ۲-فرهنگ: رسالت خیرخواهانه در مسیر معلولان، ارتقاء غرور ملی از طریق ورزش، خانواده ورزشی، فرهنگسازی از طریق رسانه، هوش فرهنگی، عدم تبعیض بین ورزش معلولان و سالم و جنسیت افراد، توجه سازمانهای متولی و مردم به جایگاه ورزش معلولان در تمام سنین. ۳-عوامل اقتصادی: اختصاص بودجه، تامین هزینه‌های تجهیزات و حمل و نقل، درخواست حقوق مادام العمر و پرداخت به موقع پاداش. ۴- جامعه: جایگاه اجتماعی، مطرح در جامعه، تغییر نگرش جامعه، رضایت اجتماعی، اشتغال و آسیب‌های اجتماعی معلولان.

در عوامل علی، ورزش به‌عنوان شکلی از سلامت، احساسات، جسم و نگرش فرد عمل می‌کند. این عوامل دارای قدرت درونی هستند و می‌توانند ویژگی‌هایی را که برای ورزشکار برتر از لحاظ ذهنی و جسمی موردنیاز است درک کنند. طبق نتایج بدست آمده؛ (PB33) در ارتباط با تلاش چنین بیان می‌کند " الان فکر میکنم آدم هرچی بخواد میتونه به دست بياره ، نیاز به تلاش داره ". در ادامه طی مصاحبه‌های انجام شده دریافتیم که توجه مسئولین و جامعه به جایگاه معلولان کم‌رنگ و همچنین توجه به ورزش معلولان در مدارس مد نظر قرار نگرفته است. در ارتباط با توجه به جایگاه معلولان (PD89) بیان می‌کند " رفتم مدیر کل رو ببینم، معاونشون گفت یه ربع دیگه تشریف بیارید زیاد مدیرکل رو ببینید. گفتم " شما نمی‌بینید، یا می‌بینید و متوجه نمی‌شید و حواستون نیست، من با این وضعیت نمی‌تونم پیام زیاد " ، گفت " مدیرکل هم نمی‌تونه بیاد پایین، چند نفر کمکت کنند بیارنت زیاد " با مد نظر قرار دادن شرایط معلولان، توجه به رفتارهای ارتقا دهنده جایگاه و موقعیت معلولان در جامعه و خانواده امر بسیار مهمی است.

لذا در راستای عوامل اقتصادی (PA84) بیان می‌کند "یه جاهایی که با هیات جانبازان و معلولان خیلی مشکل داشتیم سر این بوده که حالا مثلا امکانات نمیدن. اونا هم میگن که وقتی که اداره ورزش و جوانان به ما بودجه نده ما هم دستمون برای امکانات دادن به بچه‌ها کوتاهه". طی مصاحبه‌های انجام شده در راستای مقوله جامعه (PE132) چنین بیان می‌کند "خب مثلا بعد قهرمانیم زیادخره برخورد مردم فرق میکرد دیگه، شناخت شون رو من بیشتر شده بود."

رویکرد ویژه محیط پرورش استعداد ورزش معلولان

در این تحقیق از رویکرد ویژه محیط پرورش استعداد ورزش معلولان به عنوان مقوله‌های مرکزی در محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک نام برده شد. بصورت کلی مقوله مرکزی اشاره به تبلیغ، ارائه بسته‌های حمایتی، انگیزه، ارتباطات، علم و آگاهی، شرایط مسابقات، نیروی انسانی متخصص شده است. (PF55) چنین بیان می‌کند؛ "حتما مربی‌های خاص هم باید تربیت بشن که کار با معلولان رو بلد باشند." بسیاری از ورزشکاران معلول که با آن‌ها مصاحبه کردیم، تاثیر کارآمد بسترهای حمایتی را بیان کردند. مواردی چون اماکن ورزشی رایگان، حمایت ارگانها از قشر معلول نام برده شد. (PA80) چنین بیان می‌کند؛ "اسپانسر مالیه، سالن بهمون میده، پول به بچه‌ها میده، قرار داد میده، بهترین لباسو خورد و خوراک و یه جا مسابقه بخوایم بریم بهترین هتل رو میگیره؛ فوق العاده عالیه، یه خورده داریم روی خوش آسایش میبینیم نسبت به قبل."

طراحی نظام مدیریت، راهبرد فرایند محور

طراحی نظام مدیریت و راهبرد فرایند محور به عنوان مقوله‌های راهبردی در محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک نام برده شد. با توجه به طراحی نظام مدیریت و مصاحبه‌های انجام شده دریافتیم که تدوین برنامه‌های ورزش معلولان در سطح کلان و فرایندگرا، ایجاد خیریه برای ارتقا معلولان، فعال کردن رسیدگی ارگانهای متولی به وضعیت معلولان، تفاهم نامه جهت آموزش مددکاران بهزیستی با ورزش و جوانان، انجام تفاهم نامه با دانشگاهها و ارگانها جهت مرخصی تحصیلی و شغلی، ایجاد ایستگاه‌های استعدادیابی در مدارس و مراکز ویژه معلولان، اجرای اصل سوم قانون اساسی در محیط ورزشی تاثیرگذار می‌باشد. در ادامه با توجه به راهبرد فرایند محور می‌توان به، طرح‌های خلاقانه مربیان، توسعه فرهنگ ورزش معلولان، توسعه دانش "تکنیکی(تصویرسازی ذهنی، تمرین ذهنی، فایل‌های صوتی، جمله‌های انگیزشی) و تاکتیکی" و آگاهی معلولان و خانواده‌ها، برگزاری دوره‌های استعدادیابی در سنین پایین اشاره کرد. (PF74) چنین بیان می‌کند "هر چی سنگ از ارتفاع بیشتری بندازی، مسیری که طی میکنه بیشتره. تا تحت تاثیر جاذبه بیاد زمین، مسافت بیشتری رو میره جلو. خب مدیران میانی یا مدیران اجرایی اگر بخوان خدمتی بکنند برد کمی دارند. مثل همون سنگی که از پایین پرت میشه، کار باید از زیاد اتفاق بیفته." در ادامه عوامل راهبرد فرایند محوری می‌توان به مواردی از جمله طرح‌های خلاقانه مربیان، توسعه فرهنگ ورزش معلولان، توسعه دانش "تکنیکی(تصویرسازی ذهنی، تمرین ذهنی، فایل‌های صوتی، جمله‌های انگیزشی) و تاکتیکی" و آگاهی معلولان و خانواده‌ها، برگزاری دوره‌های استعدادیابی در سنین پایین اشاره کرد. (PI162) بیان می‌کند "مثلا بازی خیلی سخت و حساسی دارید میگن که شب قبل از مسابقه تصویرسازی ذهنی بکنید، بشینید بکشید روی کاغذ، بنویسید، حتی مثلا میگن بشید ۶ تا بازیکن اصلی، بشینید فکر کنید الان تو زمینید، میخواید به هم پاس بدید."

برنامه‌ریزی، حمایت، بستر حمایتی

در مقوله زمینه‌ایی به لزوم برنامه‌ریزی، حمایت، بستر حمایتی در محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک اشاره شد. از دل مصاحبه‌ها مقوله‌های فرعی نظیر طرح و برنامه‌ریزی با توجه به تفاوت‌های فردی معلولان، برنامه‌ریزی بلند مدت، خلاقیت و هنر مربی در برنامه‌ریزی کردن، تصمیم‌گیری در سطح کلان، برنامه‌ریزی در مدیریت زمان اردوها و مسابقات مشخص شد. با توجه به مقوله "حمایت" از دل مصاحبه‌ها مقوله‌های فرعی نظیر حمایت عاطفی والدین-مربیان-دوستان و هم‌تیمی‌ها، حمایت مالی سازمانهای متولی، حمایت انجمن‌های خیرخواهانه، حمایت دولت قبل و بعد از قهرمانی و مدال‌آوری، حمایت خانواده برای پیشرفت فرزند معلول و عدم گوشه‌نشینی در خانه اشاره کرد. با توجه به مصاحبه‌های انجام شده دریافتیم همکاری بین دستگاهی ارگانها جهت برگزاری دوره‌های آموزشی ویژه معلولان قهرمان و حضور نیروی انسانی متخصص به صورت رایگان کنار ورزشکار معلول، بیمه درمانی معلولان، حمایت‌های مالی و معنوی خیر ورزشی و اسپانسر جهت پشتیبانی و حمایت ورزشکار در محیط ورزشی تاثیرگذار می‌باشد.

با توجه به مقوله "برنامه‌ریزی" (PK14) بیان می‌کند؛ "خب اینها برنامه‌های خاصی پیش بینی میشه اونجا دیگه نمیشه شما گروهی آموزش بدید، بخش عمده آموزش انفرادی هست. بنابراین تهیه چنین برنامه‌ای که برای تک تک این افراد بتونه بیشترین فایده را دربر داشته باشه کار خیلی سختی هست و باید انجام بشه." و با توجه به مقوله "حمایت" (PB25) چنین بیان می‌کند؛ "پدر و مادرم خیلی دوست داشتن که من حالا با توجه به این محدودیت حرکتی که دارم یه ورزشی رو پی‌گیری کنم و انجام بدم، که به قول معروف نخوام تو خونه بمونم و گوشه گیر بشم." و (PH69) چنین بیان می‌کند "یعنی مربیم واقعا از دل و جان برایم مایه گذاشتند". در ادامه مصاحبه‌های انجام شده با توجه به مقوله "بستر حمایتی" مصاحبه‌شونده (PJ113) بیان می‌کند "یک روانشناس توی بحث ورزش معلولان از نون شب از مکملش زیادتر هستش یعنی انقدر مهم هستش".

عوامل زیرساختی و عوامل محیطی

طی مصاحبه‌های انجام شده دریافتیم که مناسب‌سازی معابر، محیط‌های ورزشی و مدارس و همچنین دسترسی و سیستم حمل‌ونقل برای این قشر در جامعه ورزشی از اهمیت بیشتری برخوردار است. و در ادامه یکی دیگر از عوامل مداخله‌گر، عوامل محیطی، نظیر: آب و هوا، آلودگی صوتی مشخص شد. برای توسعه محیط پرورش استعداد ورزش معلولان نیز همانند ورزش غیر معلولان وجود تجهیزات و امکانات ورزشی مناسب، زیرساخت‌ها و .. ضروری می‌باشد. در همین راستا مصاحبه‌شونده (PF82) چنین بیان می‌کند "من تو نزدیکی خونمون والیبال نشسته هست، من نمی‌تونم اینو بزارم کنار برم اون کله شهر، بسکتبال روی ویلچر رو انتخاب کنم." همچنین (PI133) این چنین بیان می‌کند "ببینین معلول شرایط جسمانی‌ش سخته، رفت و آمدش سخته، همه معلولان وسیله نقلیه از خودشون ندارن باید با وسیله نقلیه عمومی رفت و آمد کنن." و در ادامه یکی دیگر از عوامل مداخله‌گر، عوامل محیطی در محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک مشخص شد. (PD200) چنین بیان می‌کند "خب ما شرایط آب و هوایی مون فرق میکنه و روی همه چی تاثیر می‌ذاره".

معلولیت موفقیت آمیز، قهرمانی، توسعه توانایی‌های ورزش معلولان

با توجه به مقوله "معلولیت موفقیت آمیز" از دل مصاحبه‌ها مقوله‌های فرعی از جمله: رشد اجتماعی، مشارکت ورزشی، توسعه سلامت جسمانی و روانی ورزشکار، کم‌شدن هزینه بیماری، کسب استقلال و جایگاه اجتماعی،

بهره‌گیری از تجربیات و ظرفیت‌های معلولان، توسعه هوش فرهنگی در جامعه مشخص شد. با توجه به مقوله " توسعه توانایی‌های ورزش معلولان " از دل مصاحبه‌ها مقوله‌های فرعی از جمله: توسعه الگوهای حرکتی در دوران کودکی، توسعه آمادگی جسمانی ورزشکاران معلول، توسعه مهارت‌های پایه و تخصصی، یادگیری روش‌های آموزش انفرادی اشاره شد. با توجه به مقوله "قهرمانی" از دل مصاحبه‌ها مقوله‌های فرعی از جمله: منتخب تیم ملی، محبوبیت در جامعه، مدال آوری، الگوشدن در جامعه اشاره شد. در همین راستا (PH15) چنین بیان می‌کند " قبل از ورزش خب از لحاظ اجتماعی مثال کودکی بودم که رشد نکرده بودم ولی خب توی این ورزش که رفتم با افراد بیشتر و سختی‌های بیشتری دست و پنجه نرم کنم با مشکلاتی که توی زندگی هست بیشتر آشنا شدم و یک جورایی بزرگتر شدم رشد کردم". و همچنین (PE78) چنین بیان می‌کند "الان که ورزش تیر اندازی یه ورزش قدرتی با دستام همش کار میکنم معمولاً نشسته تیر میزنم این باعث شده دستای من قوی تر باشه". و در نهایت (PG34) چنین بیان می‌کند " خداروشکر توی مسابقات آسیایی و اقیانوسیه تونستم مقام و مدال نقره رو کسب کنم من هدف داشتم"

بحث و نتیجه‌گیری

به طور کلی عوامل فردی، فرهنگی، اقتصادی و جامعه بعنوان عوامل علی در محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک شناسایی شدند. با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر به نظر می‌رسد مشارکت داوطلبانه و خودجوش معلولان در فعالیت‌های ورزشی نه تنها می‌تواند سلامت جسمی و روانی آنها را تأمین کند، بلکه موجب گسترش سرمایه اجتماعی و هویت ورزشی و نیز حس تعهد و همکاری متقابل شود. همچنین یکی از اهداف برنامه‌های استعدادیابی در کشورهای پیشرفته، تبدیل استعدادها به بازیکنان حرفه‌ای و انتقال آنها به باشگاهها است؛ بنابراین، ارتباط برقرار کردن با حامیان مالی لازم است، جهت ارتقاء محیط پرورش استعداد معلولان، وزارت ورزش و جوانان به‌عنوان متولی اصلی ورزش معلولان کشور توجه و نظارت بیشتری را در ارتباط با اختصاص بودجه، تامین هزینه‌های تجهیزات و حمل و نقل ورزش معلولان مد نظر قرار دهد. بنابراین مشخص است عدم دسترسی و برخورداری از امکانات و تسهیلات، فرصت مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و به تبع آن فعالیت‌های ورزشی را از افراد خواهد گرفت و زمینه شکوفایی و رشد استعدادها از بین خواهد رفت.

تمامی کشورهای پیشرو و حتی دنباله رو به ارتباط بین استعدادیابی و حضور بازیکنان در لیگ‌ها و مسابقات پی برده اند که از ضروریات یک برنامه استعدادیابی است؛ چراکه تنها آموزش و تمرین برای بازیکنان کافی نیست و لازم است که برای قشر معلولان ایجاد انگیزه (خانواده، مربیان، دوستان) و حضور مربیان متخصص و ارائه بسترهای حمایتی همچنین در مسابقات متعدد قرار گیرند تا بتوانند در سنین جوانی به خبرگی پختگی لازم برسند. از این‌رو، راه‌اندازی مسابقات منظم با حضور مربیان متخصص در سطوح مختلف سنی با همکاری استانها، بخشها، ناحیه‌ها، مناطق و هیئت جانبازان و معلولان ضروری است همچنین درست است که موفقیت فردی بر اساس ویژگی‌های فردی می‌باشد اما توسعه و رشد این ویژگی‌ها زمانی میسر خواهد بود که ورزشکاران بتوانند با دیگر ورزشکاران مستعد به تمرین و رقابت بپردازد. مسابقه کانون اصلی تمرین و انگیزه مهم برای تمرینات است. با توجه به مصاحبه‌های انجام شده به نظرمی‌رسد برگزاری اردوها و مسابقات متعدد استانی و کشوری باعث به چالش کشیدن توانایی‌های ورزشکار و کسب آمادگی جسمانی و روانی در مسابقات برون مرزی می‌شود و همچنین پیش بینی نتایج پیشرفت ورزشکار بدون شرکت در مسابقات در سطوحی مناسب با تواتر کافی میسر نیست. ارزیابی قابلیت‌های جسمانی، مهارتی و

مهارت‌های روانشناختی ورزشکار بسیار مهم است که مسابقات، می‌تواند ملاکی جهت انجام اینگونه ارزیابی‌ها باشد. در ادامه مربیان باید تلاش کنند با توجه به اهمیت جایگاه و موقعیت معلولان با تمامی ورزشکاران بشکلی مداوم ارتباط مؤثر برقرار کنند و در مورد عقاید، رفتارها، نیازها، احساسات آنها، نسبت به فعالیت‌های ورزشی درخواست اطلاعات کنند تا به روابط سالم دو طرفه منجر شود و همچنین این امر برای رشد و موفقیت ورزشی قابل اهمیت است. طی مصاحبه‌های انجام شده دریافته‌ایم که حضور مربیان متخصص (مربی متخصص معلولان، آسیب شناس ورزشی و روانشناس) کنار تیم در مسابقات ورزشی مهم و ضروریست. همان طوری که ورزشکاران غیرمعلول در میدانی ورزشی حضور یافته و مدال‌ها و رکوردهای مختلفی را کسب می‌کنند، ورزشکاران جانباز و معلول هم توانایی بالقوه برای رسیدن به کرسی‌های برتر و تصاحب مدال‌های رنگارنگ را دارند که این امر با حمایت و رسیدگی و با حضور در صحنه‌های گوناگون جهانی و پارالمپیک مشهود و نمایان است. همچنین ورزشکاران نیاز به حمایت قوی دولت را دارند. دولت و مسئولین باید نیاز ورزشکاران به برنده شدن در ورزش را درک کنند.

رسانه‌ها از جمله تلویزیون، رادیو و نشریات، در اشاعهٔ هنجارهای اجتماعی به‌ویژه ورزش، سهم مهمی دارند. می‌توان گفت جهت ارتقای آگاهی افراد، برگزاری دوره‌های آموزشی به والدین و معلول توسط بهزیستی و آگاه‌سازی از شرایط معلولان و به روز کردن علم مربیان توسط ورزش و جوانان انجام گیرد. طی مصاحبه‌های انجام شده دریافته‌ایم که یکی دیگر از عوامل رشد و موفقیت ورزشی را تأکید بر به روز کردن علم و تجربیات مربیان و یادگیری زبان بین الملل ورزشکاران دانستند. بنابراین زیاده‌تر بردن دانش و آگاهی ورزشکاران دربارهٔ فواید ورزش و شرایط حضور در میدانی ورزشی، از عوامل اثرگذار مشارکت معلولان در فعالیتهای ورزشی است. بدین دلیل که وقتی افراد معلول در مورد اثرات مثبت فعالیت بدنی آگاهی بیشتری داشته و خوش بین باشند، موجب مشارکت بیشتر معلولان در فعالیتهای ورزشی و حضور پررنگتری در جامعه داشته باشند. در نهایت به نظر می‌رسد محیط چالش برانگیز به همراه حمایت سالم خانواده و جامعه، به استرس کمتر و انگیزهٔ درونی بیشتر و تلاش و اراده ورزشکار برای رشد و بهتر کردن عملکرد خود منجر می‌شود، و مسیر موفقیت ورزشکار هموارتر می‌شود.

در مقوله زمینه‌ای به لزوم برنامه‌ریزی، حمایت و بستر حمایتی در محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیکی اشاره شده است. برای کارآمد بودن محیط پرورش استعداد، ایجاد سیستم‌های حمایتی از ورزشکاران معلول حاضر در این فرآیند از اهم این چنین برنامه‌ها است، در غیر اینصورت ممکن است، استعدادها خیلی زود بنا به دلایل مختلف از صحنه ورزش کنار روند؛ بنابراین ارائهٔ خدمات ویژه با کمک سازمان‌های مختلف به بازیکنان ضروری است. اکثر کشورها به این نکته پی برده‌اند که یکی از نکات مهم در موفقیت برنامه‌های استعدادیابی و استعدادپروری، همکاری و هماهنگی میان سازمانها و نهادهای متولی است؛ لیکن، فدراسیون برای اجرای برنامه استعدادیابی و استعدادپروری لازم است با باشگاهها، هیئت‌های جانبازان و معلولان، بهزیستی، مدارس آموزش و پرورش، دولت به‌عنوان نهاد حاکمیتی، وزارت ورزش و جوانان و مربیان همکاری نزدیکی داشته باشد. همچنین طی مصاحبه‌های انجام شده دریافته‌ایم که عوامل بسیاری چون توانایی، فرصت، انگیزه و محیط مربیگری در پرورش استعدادها و ورزشی اهمیت دارد. پرورش استعداد باید بلندمدت، دارای برنامه، فلسفه و اهداف باشد. برای مشارکت بیشتر ورزشکاران، برنامه باید لذت بخش باشد. مربی، والدین و ورزشکار با هم همکاری یکپارچه داشته باشند. همچنین با توجه به تفاوت‌های فردی، شرایط جسمانی و نوع معلولیت ورزشکاران برای هر فرد معلول یک برنامه آموزشی انفرادی طرح گردد. ماهیت درونی برنامه‌های توسعه، شاخص زیاد بردن کیفیت و برنامه‌های تمرینی به منظور کمک به انطباق و آماده سازی ورزشکار معلول و تسریع در رسیدن به هدف می‌باشد. و در نهایت حمایت خانوادگی از اهمیت زیادی برخوردار است زیرا والدین و

خانواده‌ها نزدیک‌ترین نیروی شرکت کودکان خود در ورزش هستند. آن‌ها عامل اصلی افزایش انگیزه و موفقیت آن‌ها در آینده هستند. وضعیت جسمی افراد معلول به‌گونه‌ای است که همیشه در هر فعالیتی نیاز به پشتیبانی دارند؛ از آغاز تا زمان کسب استقلال. بنابراین یک مربی می‌تواند به عنوان یک عامل پشتیبان کلیدی در توانایی یک ورزشکار برای پیشرفت در ورزش و زندگی، عمل کند.

داشتن طرح و برنامه استراتژیک محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک که در آن ابعاد مختلف طرح، چشم انداز، بررسی عوامل بیرونی و درونی، نقاط قوت و ضعف، تهدیدها و فرصت‌ها و راهبردها بخوبی تبیین شده باشد، از عوامل مهم و اساسی موفقیت طرح استعدادیابی و استعدادپروری ورزشکاران معلول محسوب می‌گردد، و با فعال کردن سازمان‌های متولی در راستای برنامه‌ریزی مناسب و تدوین برنامه جهت شکوفایی استعدادها مانند مراکز آموزشی و ایستگاه‌های استعدادیابی ویژه معلولان در مدارس موجب هدر نرفتن بسیاری از استعدادها و اتلاف سرمایه و هزینه نمی‌شود و ورزشکاران مستعد بدلیل عدم اطلاع از ویژگی‌های خود فرصت هدایت و شکوفایی استعدادها را از دست می‌دهند. همچنین رقابت‌های ورزشی در عرصه بین‌المللی مدام در حال افزایش است و فراگیر شدن و اهمیت موفقیت در عرصه بین‌الملل، نتیجه ویژه‌ای را از طرف دولت‌ها متوجه این امر ساخته است و کشورها، رویکردهای استراتژیک بیشتری را برای توسعه ورزش قهرمانی در سطح جهانی اتخاذ می‌کنند.

در ادامه طی مصاحبه‌های انجام شده دریافتیم که پرورش ورزشکار در کشور نیز نظام ساختارمند و یکپارچه‌ای ندارد و نهادهای مختلف هر یک به صورت جداگانه به این امر می‌پردازند و دستگاه معین به صورت جدی به استعدادیابی و استعدادپروری نمی‌پردازد. باشگاهها و اماکن ورزشی، هیأت‌های ورزشی، فدراسیونها و انجمنهای ورزشی، سازمان تربیت بدنی و وزارت آموزش و پرورش، نهادهایی هستند که در زمینه استعدادیابی و استعدادپروری در کشور فعالیت می‌کنند. اما این فعالیتها در این نهادهای مختلف هر کدام مسیر جداگانه‌ای را طی می‌کند و یک برنامه راهبردی و نظام جامع که مبنای عمل و برنامه ریزی این نهادها در زمینه استعدادیابی و استعدادپروری قرار بگیرد و همچنین هماهنگی میان نهادهای متولی ورزش قهرمانی در بحث پرورش استعداد ضعیف است.

در نهایت فدراسیون می‌تواند با احداث مراکز استعدادیابی در مراکز استانها، مدارس و مراکز ویژه معلولان، فرصتی را به همه کودکان، نوجوانان و جوانان معلول مستعد و علاقمند به ورزش دهد و از این طریق، همواره پشتیبان‌های از جوانان معلول با مهارت فنی زیاد برای تیم‌های ملی داشته باشد. در غیر این صورت، زمانی که یک برنامه استعدادیابی کارا و اصولی وجود نداشته باشد، استعداد یک جوان معلول یا دیر کشف می‌شود و یا اگر هم کشف شود، وی را در سنین زیاد وارد فرآیند آموزشی می‌نماید که این منجر به عدم کارایی مناسب، هم برای بازیکن و هم برای باشگاهها است و از طرفی طول عمر بازی این بازیکنان، به مراتب کوتاه‌تر از بازیکنانی است که در سنین کودکی وارد برنامه اصولی استعدادیابی و فرآیند صحیح محیط آموزشی می‌شوند، در نتیجه تیم ملی آن کشور نمی‌تواند پشتمانه‌سازی لازم را برای خود داشته باشد و در بلندمدت عملکرد ضعیفی خواهد داشت؛ بنابراین بنا به دلایلی که ذکر شد، بسیاری از استعدادها در ورزش معلولان ایران یا دیر کشف می‌شوند و یا حتی زمانی که کشف می‌شوند، در یک فرآیند صحیح استعدادیابی و استعدادپروری قرار نمی‌گیرند. با توجه به مقوله راهبردهای مدل سیستماتیک پیشنهاد می‌گردد اداره ورزش و جوانان تفاهم‌نامه‌ای جهت آموزش و ارتقاء علم ورزشی مددکاران اجتماعی با سازمان بهزیستی ایجاد نمایند تا در راستای هدایت معلولان از علم ورزشی کافی برخوردار باشند.

نقش زیرساخت‌ها و امکانات در شروع و به خصوص استمرار فعالیت بدنی و ورزش بسیار مهم است چرا که معلولان به دلایل مختلف ممکن است تصمیم به پذیرش و شروع فعالیت بدنی و ورزش کنند اما استمرار فعالیت بدنی

و ورزش مستلزم وجود زیرساخت‌ها و امکانات ورزشی مناسب، کافی و در دسترس است. همچنین تعیین مکان بهینه مراکز ورزشی و سیستم حمل و نقل از وظایف مهم برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیرندگان شهرداری و اداره ورزش و جوانان است. این مکانها باید به‌گونه‌ای در شهر واقع شوند که شهروندان به راحتی به آنها دسترسی داشته باشند. فضاهای ورزشی یکی از مهمترین مراکز خدماتی در سطح شهر محسوب می‌شوند که سطح، درخور توجهی از فضاهای شهری را به خود اختصاص داده‌اند. مکانهای ورزشی فضاهایی هستند پر شور و نشاط و بیش از هر مکان دیگری می‌توانند در پویایی محیط و فضای به ویژه معلولان نقش داشته باشند. فضاهای ورزشی به فراخور نیاز معلولان و سطح مد نظری که ممکن است وجود داشته باشد، به مقیاس‌های گوناگونی برای هر نوع ورزش وجود دارند؛ از استادیوم‌های ورزشی چند صد هزار نفری گرفته تا سالن‌های ورزشی محلی این طیف وسیع را دربرمی‌گیرند.

طبق نظرات مصاحبه‌شوندگان از میان یافته‌ها ۳ مقوله به منزله پیامدها در محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک، در نظر گرفته شده‌اند: قهرمانی، توسعه توانایی‌های ورزش معلولان، معلولیت موفقیت آمیز به عنوان پیامدهای محیط پرورش استعداد ورزشکاران پارالمپیک شناسایی شدند.

به نظر می‌رسد ورزش سبب می‌شود افراد مشکلات و مسائل چالش برانگیز را به چشم تمرینی برای کسب مهارت ببینند، به فعالیت‌هایی که در آنها شرکت می‌کند علاقه بیشتری داشته باشند، در برابر آنها احساس تعهد و وظیفه شناسی کنند و در نهایت اینکه شکست‌ها موجب دلسردی شان نشود و خیلی زود آنها را پشت سر بگذارند. آنها می‌آموزند چگونه بعد از هر شکستی می‌توانند به موفقیت دست یابند و چگونه از موفقیت‌های خود برای افزایش اعتماد به نفس‌شان استفاده کنند و می‌آموزند که چگونه این تجربه‌ها را در زندگی شخصی‌شان به کار گیرند. ورزش به افراد کمک می‌کند احساس ناامیدی، درماندگی و ناتوانی نکنند، افرادی که خودکارآمدی بیشتری دارند تلاش‌های خود را بی‌فایده نمی‌دانند و سریع مضطرب و ناامید نمی‌شوند و هنگام برخورد با مشکلات، سریع احساس شکست ندارند و بر این باور هستند که می‌توانند با موانع زندگی به نحو مؤثرتری کنار بیایند. آنها انتظار دارند که بر مشکلات و موانع غلبه کنند و در انجام کارها استقامت می‌کنند. اثرات مثبت فعالیت‌های بدنی، ورزش یا تمرین‌های ورزشی را نه تنها بر سلامت جسمی، بلکه بر سلامت روانی افرادی که معلولیت‌های فیزیکی دارند، از جمله بهبود مدیریت مشکلات خلقی، کاهش استرس، کاهش علائم افسردگی و اضطراب می‌باشد.

طی مصاحبه‌های انجام شده دریافته‌ایم که با تقویت عوامل فردی از جمله اعتماد به نفس، خودباوری، تلاش و اراده، تقویت ویژگی‌های روانشناختی و جسمانی ورزشکاران معلول و توجه به روش‌های آموزش مربیان متخصص که محیط آموزشی ویژه معلولان را فراهم می‌آورند و باعث ارتقاء توانایی‌ها و مهارت‌های ورزشی ورزشکاران معلول می‌گردد.

به طور کلی مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، منافع آشکار از جمله منافع جسمانی و روانشناختی و اجتماعی برای اعضای جامعه اعم از سالم و معلول در پی خواهد داشت. منافع جسمانی حاصل از مشارکت در فعالیت‌های ورزشی به‌عنوان اصلی مهم و پذیرفته شده در بین بیشتر افراد جامعه و وسیله‌ای برای جلوگیری از بیماری و افزایش سلامت عمومی به‌شمار می‌آید. روشن است میزان مشارکت در فعالیت‌های ورزشی به‌ویژه در بین افراد و گروه‌های متفاوت، نوسان زیادی داشته و تحت تأثیر عوامل مختلف جسمانی و روانی و اجتماعی است. یکی از این گروه‌ها معلولان جسمی هستند که باتوجه به مشکل‌های این قشر از جامعه و اهمیت ورزش معلولان هم در بُعد ورزش همگانی و کسب سلامتی و هم در بُعد ورزش قهرمانی. به بیان دیگر مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، توانمندی این گروه را ایجاد می‌کند و حضور آنها در اجتماع نشانه خوبی از ظهور هویت اجتماعی بوده که توسط ورزش توانمند

شده است. درنهایت، سبب افزایش کیفیت زندگی، تعاملها و روابط اجتماعی، گسترش مشارکت اجتماعی و الگوسازی انگیزشی برای ترغیب به ورزش در بین همه اقشار به ویژه معلولان می‌شود. با توجه به نتایج یافته شده، نیازها و انتظارات معلولان در حوزه ورزش به نظر می‌رسد مدل ارائه شده در تحقیق حاضر قادر است زمینه رشد و توسعه ویژگی‌های محیط پرورش استعداد برای ورزشکاران معلول را فراهم آورد تا مسیر توسعه و پیشرفت آنان هر چه بیشتر هموارتر گردد. همچنین پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده به طراحی و تدوین الگوی اجرایی محیط پرورش استعداد ورزشکاران نابینا و کم بینا پرداخته شود.

منابع

- Alizadeh, A., & Cobuliev, Z. (2021). Psychological and social factors influencing the development of sports for athletes with disabilities in Tajikistan. *Sport Psychology Studies (ie, mutaleat ravanshenasi varzeshi)*, 10(35), 19-36. (Persian)
- Azam Nezami, N., Zarei, A., Tojari, F., Hamid Sadjadi Hezaveh, S., & Fourogh, H. (2022). Investigate mediating role of neighborhood environment on the impact of parental support and physical activity on children's physical activity. *Journal of Strategic Sociological Studies in Sport*, 2(2), 183-196. (Persian)
- Baker, J., & Davids, K. (2007). Nature nurture and sport performance. *International Journal of Sport Psychology*, 38(1) (Special issue), 1-143.
- Baker, J., & Horton, S. (2004). A review of primary and secondary influences on sport expertise. *High ability studies*, 15(2), 211-228.
- Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. (2007). The bioecological model of human development. *Handbook of child psychology*, 1.
- Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. (1998). The ecology of developmental processes.
- Carlson, R. (1991). Vagen til landslaget [The road to the national team]. Stockholm: Stockholm Institute of Education.
- Cashman, R., & Darcy, S. (2008). Benchmark games The Sydney 2000 Paralympic Games, the Australian Centre for Olympic Studies Walla Walla Press.
- Corbin, J., & Strauss, A. (2014). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Sage publications.
- Danaeifard, H., & Emami, S. M. (2007). Strategies of qualitative research: A reflection on grounded theory. *Strategic Management Thought*, 1(2), 69-97. (Persian)
- Dieffenbach, K. D., & Statler, T. A. (2012). More similar than different: The psychological environment of Paralympic sport. *Journal of Sport Psychology in Action*, 3(2), 109-118.
- Diogo, F., & Gonçalves, C. E. (2014). The path to expertise in youth sport: Using a retrospective interview in three different competitive contexts. *Perceptual and Motor Skills*, 118(2), 317-330.
- Bailey, R. (2008). *Talent identification and development: The search for sporting excellence*. ICSSPE.
- Ford, P. R., Bordonau, J. L. D., Bonanno, D., Tavares, J., Groenendijk, C., Fink, C., ... & Di Salvo, V. (2020). A survey of talent identification and development processes in the youth academies of professional soccer clubs from around the world. *Journal of Sports Sciences*, 38(11-12), 1269-1278.
- Gagné, F. (2003). Transforming gifts into talents: The DMGT as a developmental theory. In N. Colangelo & GA Davis (Eds.), *Handbook of gifted education*.
- Ghanbari, A., Khorvash, M., & Askari, A. (2021). Presenting a Qualitative Model of alignment of talent identification strategies of Iranian Sports Federations. *Karafan Quarterly Scientific Journal*, 18(2), 129-147. (Persian)
- Ghorbani, M. H., Safari Jafarloo, H. R., & Esmaeili, M. R. (2020). Sustainable development through sport: Barriers and strategies. *Sport Management Studies*, 12(60), 83-102. (Persian)
- Glaser, B. G. (2005). *The grounded theory perspective III: Theoretical coding*. Sociology Press.
- Gledhill, A., Harwood, C., & Forsdyke, D. (2017). Psychosocial factors associated with talent development in football: A systematic review. *Psychology of Sport and Exercise*, 31, 93-112.
- Gulbin, J. P., Oldenzel, K. E., Weissensteiner, J. R., & Gagné, F. (2010). A look through the rear view mirror: Developmental experiences and insights of high performance athletes. *Talent Development & Excellence*, 2(2), 149-164.
- Henriksen, K., Stambulova, N., & Roessler, K. K. (2010). Holistic approach to athletic talent development environments: A successful sailing milieu. *Psychology of Sport and Exercise*, 11(3), 212-222.

- Hopwood, M. J., Baker, J., MacMahon, C., & Farrow, D. (2012). Faster, Higher, Stronger... and Younger? Birth Order, Sibling Sport Participation, and Sport Expertise. In *North American Society for the Psychology of Sport and Physical Activity Conference, Honolulu, Hawaii (June 2012), Journal of Sport & Exercise Psychology* (Vol. 34, p. S235).
- Hosseini, Z., Honari, Z., & Ghafouri, F. (2019). Identification the factors affecting the sports migration of Elite Iranian Athletes. *Organizational Behavior Management in Sport Studies*, 7(25), 95-109. (Persian)
- Hüttermann, S., Memmert, D., & Baker, J. (2014). Understanding the microstructure of practice: Training differences between various age classes, expertise levels and sports. *Talent Development and Excellence*, 6(2), 17-29.
- Kalani, A., Elahi, A., Sajjadi, S. N., & Zareian, H. (2020). Developing a comprehensive model of identify talent in Iranian championship sport. *Research on Educational Sport*, 8(20), 33-50. (Persian)
- Lemez, S., Dehghansai, N., Wattie, N., & Baker, J. (2017). A systematic review of influences on development of athletes with disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 34, 72 -90.
- Martindale, R. J., Collins, D., & Abraham, A. (2007). Effective talent development: The elite coach perspective in UK sport. *Journal of Applied Sport Psychology*, 19(2), 187-206.
- Martindale, R. J., Collins, D., & Daubney, J. (2005). Talent development: A guide for practice and research within sport. *Quest*, 57(4), 353-375.
- Massey, W. V., & Whitley, M. A. (2020). The talent paradox: Disenchantment, disengagement, and damage through sport. *Sociology of Sport Journal*, 38(2), 167-177.
- Mohammadpour, A. (2009). Qualitative data analysis: Models and procedures. (Persian)
- Mshelia, B. S. (2000). Nigerian women and sports: A challenge to Family Support Programme In LO. Amusa and A.L. Toriola (Eds.). Proceedings of the Third Scientific Congress of the Africa Association of Health, Physica Education, Recreation, sport and Dance (AFAHPER-SD) 1999, pp.151-1 56. Pietersburg: PJJ Sings.
- Singer, R. N., & Janelle, C. M. (1999). Determining sport expertise: From genes to supremes. *International Journal of Sport Psychology*.
- Steinhardt, F., Ullenhag, A., Jahnsen, R., & Dolva, A. S. (2021). Perceived facilitators and barriers for participation in leisure activities in children with disabilities: Perspectives of children, parents and professionals. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 28(2), 121-135.
- Surya, M., Bruner, W., Macdonald, Dany, J., & Cote, J. (2012). A comparison of development activities of elite athletes born in large and small cities., *Phenex Journal/ Revue Pheneps*.
- Taherzadeh Nooshabadi, J., Nazari, R., & Hemmati, J. (2020). Presenting the development paradigmatic model of Sport for All in Islamic Azad University. *Sport Management Studies*, 12(61), 85-108. (Persian)
- Tan, L. S. A., & Low, F. L. (2014). Developmental practice activities of elite youth swimmers. *Movement. Health & Exercise*, 3, 27-37.
- Vaez Mousavi, M. K., & Mosayebi, F. (2007). *Sport Psychology*. Tehran: samt. PP. 265-276.
- Westermarck, M. (2016). Talent development in female football: What characterizes a successful environment?
- 6Yazdanparast, S., & Badami, R. (2022). Comparison of the development environment of Tennis players of different competitive and social Levels (Iranian and Foreign) in terms of training and social support. *Journal of Strategic Sociological Studies in Sport*, 1(1). (Persian)